

Leena Miestamo

Lääketieteen ja kirurgian tohtori, professori Arno Forsius – Kyminlaakson Lääkäriseuran Grand Old Man

*Kun muistelen elämää, totean, että
potilaalle sanottu asia
olisi usein pitänyt sanoa
toisin sanoin
ja monet sanat
toisin äänenpainoin
ja jotkut sanat jättää sanomatta.*

Edellä on ote Arno Forsiuksen kirjoittamasta runosta vuodelta 1970. Se kertoo siitä, kuinka lääkärillä voi joskus olla vaikeuksia löytää kullekin potilaalle soveltuvia ilmaisuja. Usein syynä on myös ajan puute. Eikä tilanne ole juuri muuksi muuttunut vuosikymmenien saatossakaan.

Lahden pitkäaikainen terveysjohtaja

Arno Forsius tuli vuonna 1963 sisätautien osastonlääkäriksi Lahden kaupunginsairaalaan, vuonna 1970 sisätautien ylilääkäriksi ja sairaalan johtavaksi ylilääkäriksi ja valittiin 1986 Lahden kaupungin terveystoimen johtajaksi, mitä virkaa hän hoiti eläkkeelle jäämiseensä asti, vuoteen 1992. Vuosina 1966 – 1976 hän toimi puheenjohtajana Lahden kaupungin terveydenhoitolautakunnassa, vuodesta 1972 terveyslautakunnassa.

Forsius sanoo, että aika on tuonut lisää ongelmia terveydenhuollon kentälle. Rahaa tarvittaisiin enemmän, eikä uusia lääkäreitä ja hoitohenkilökuntaa tahdo saada riittävästi. Eniten on lisääntynyt vanhojen ihmisten hoidon tarve. Ennen sairaat vanhukset hoidettiin sairaalassa ja terveet vanhainkodeissa. Nyt vaikeastikin sairaiden vanhusten hoito on usein omaishoitajien varassa. Vanhusten palveluasuntoja ja hoiva-asuntoja ei ole kehitetty tarpeeksi ja henkilökuntaa on liian vähän nykyiseen tarpeeseen. Intervalli- ja lomahoitoihinkaan ei ole niin paljon mahdollisuuksia kuin olisi tarve.

Henkilökuntapula on jo vuosien ajan ollut ratkaisematon ongelma, Forsius jatkaa. Joitakin ongelmia on saatu ratkaistuksi, mutta rationalisointia tarvittaisiin vielä. Päijät-Hämeen keskussairaalan tulo toi piiriin monta sataa uutta vuodepaikkaa ja sellaisia sairaanhoidon alueita, joita ei keskussairaalapirissämme ennen ollut. Poliklinikat eivät kuitenkaan oikein vedä ja leikkausjonoja on. Hoitotakuukaan ei toimi vielä kunnolla.

Mitä pitäisi tehdä?

Forsius toteaa, että vaikka Suomessa nykyisin koulutetaan lääkäreitä enemmän kuin aiemmin, on lääkäreistä edelleen pulaa. Hänen mielestään naiset eivät eri syistä omistaudu lääkärin työlle niin paljon kuin miehet eikä miestenkään sitoutuminen työhön ole yhtä voimakasta kuin ennen. Toisaalta lääkärin työssäkään on tapahtunut muutoksia ja heiltä pitäisi poistaa sellaiset työt, jotka eivät ole heidän

työnsä kannalta oleellisia. Vaikka nykyiset tutkimus- ja toimenpidemahdollisuudet ovat aikaisempaa paremmat, moititaan lääkäreiden toimintaa usein liian konemaiseksi. Mutta ainahan on tyytymättömyyttä ollut, Forsius huokaa.

Toisaalta palvelujen keskittäminenkin on herättänyt kritiikkiä. Forsiuksen mielestä esimerkiksi diabeteshoitajien keskitetyt palvelut ovat erittäin hyödyllisiä, mutta hän toivoo, että kaikki potilaat pääsisivät tarvittaessa myös asiantuntijalääkäriin puheille.

Ahkeran tohtorin aikaansaannoksia

Arno Forsius syntyi 1929 Vihdissä (vanhemmat agronomi, maa- ja metsätaloustieteen kandidaatti, kansanedustaja Saara Forsius ja ekonomi, pankinjohtaja Eiler Forsius), kirjoitti ylioppilaaksi Helsingin suomalaisesta normaalilyseosta ”kohtalokkaana keväänä” vuonna 1947, valmistui lääkäriksi Helsingin yliopistosta sekä lisensoitukseksi vuonna 1954. Opintojensa välissä hän vietti vuoden armeijassa, koska halusi sen pois ennen naimisiin menoa.

Tuona edellä mainittuna kohtalokkaana keväänä nuori abiturientti Arno tutustui tulevaan vaimoonsa, seitsemäntoistavuotiaaseen Anitaan. Ensisilmäykset luotiin linja-autossa, Arnon ollessa kotimatalla Saara-äitinsä kanssa Helsingistä Vihtiin. Linja-auto oli tupaten täynnä matkustajia ja nuoriso sai tyytyä seisomaan käytävällä. Arno kiinnitti huomionsa lähellä olevaan viehättävään tyttöön, joka puolestaan oli menossa entiseen kotipuoleensa, Nummelaan. Arnon äiti, joka oli saanut istumapaikan, alkoi sääliä seisovaa tyttöä ja pyysi hänet syliinsä istumaan.

Kun tyttö jäi pois linja-autosta, Arno seurasi auton ikkunasta, mihin taloon hän meni, otti selville tytön nimen ja osoitteen ja lähetti hänelle kirjeen, jossa ehdotti tapaamista. Tapaamispaikka oli Merimiehenkadun ja Fredrikinkadun kulma, josta he lähtivät kävelyille Kaivopuistoon. Siitä se sitten alkoi, pitkä yhteinen taival.

Pari avioitui vuonna 1952. Perustettiin koti ja alkoi lasten kasvatus, Anita ja Arno hymyilevät. Syntyi viisi lasta: ensimmäinen Helsingissä, toinen päivää ennen kuin Arno oli aloittanut pestinsä Kiikan kunnanlääkärinä, kolmas Kiekassa, neljäs Helsingissä Arnon erikoistuessa Malmin ja Kivelän sairaaloissa ja viides Lahdessa. Melkein joka työpaikasta tuli lapsi muistona, Arno naurahtaa. Lapsia on Forsiuksilla ollut aina talo täynnä, ovet ovat olleet avoimet myös naapureiden lapsille. Alun alkaenkin Anita ja Arno olivat sopineet keskenään, että Anita hoitaa kodin ja lapset.

Työ sairaalassa, hallinnossa, vastaanotolla ja luottamustehtävissä sekä kirjalliset harrastukset ovat vaatineet paljon aikaa. Arno Forsius toteaa, että hänen puolisonsa Anita on ollut hänelle vuosien aikana tärkeä kannustaja ja innostaja, joka on myös kantanut suurimman vastuun viiden lapsen perheen vaatimasta huolenpidosta.

Forsius jäi eläkkeelle kuusitoista vuotta sitten. Sen jälkeen historian kirjoittamisesta on tullut hänen toinen työnsä ja kotisivujen ylläpitämisestä hänen pääharrastuksensa. Hän on kirjoittanut kuusi historiateosta ja noin 700 artikkelia sekä pitänyt runsaasti esitelmiä.

Forsius kirjoitti vuosina 1960–1973 lääkäripalstaa Me Naiset -lehteen nimimerkillä Stetoskooppi. Näitä kirjoituksia kertyi kaikkiaan 625 palstaa. Hänen kotisivuillaan www.saunalahti.fi/arnoldus on nyt muhkea tietopaketti lääketieteestä, kulttuurista ja ihmisistä.

Kyminlaakson Lääkäriseuran kolmas kunniapuheenjohtaja

Arno Forsius on Kyminlaakson Lääkäriseuran viidenneksi vanhin jäsen ja yksi seuran kantavimmista voimista. Hän iloitsee siitä, että seuran toiminta on pysynyt vakaana samaan aikaan kun useat muut paikalliset lääkäriseurat ovat menettäneet suosiotaan. Keski-ikäiset ja vanhat seuran jäsenet ovat aktiivisimpia, mutta nuoria saisi olla enemmän. Yhdeksi syyksi nuorten lääkäreiden vähäisempään osallistumiseen Forsius arvelee sen, etteivät kaikki lääkärit enää muuta paikkakunnalle, jossa ovat työssä.

Lääkäriseura olisi Forsiuksen mielestä paikkakunnalle tuleville lääkäreille oivallinen mahdollisuus tutustua kollegoihin ja osallistua yleiseen keskusteluun, mihin työpaikalla tai koulutustilaisuuksissa ei juuri ole tilaisuutta. Lääkäriseurassa on mahdollisuus käsitellä aiheita, joita lääkärikoulutuksessa ei ole otettu huomioon. Yhtenä esimerkkinä Forsius mainitsee lääkäreiden ja potilaiden välisen kosketuspinnan ja toisena eettiset kysymykset. Lääkärin eettisyys ei koske vain potilaita vaan myös potilaiden omaisia, työyhteisöä ja useita muita tahoja.

Forsius sanoo, että välillä on vaikea löytää sellaisia esitelmien aiheita, jotka kiinnostaisivat mahdollisimman monia. Ohjelmien suunnittelussa ja toteuttamisessa auttavat henkilökohtaiset suhteet esimerkiksi Suomen Lääkäriliittoon ja Duodecimiin. Kyminlaakson Lääkäriseura on pyrkinyt pitämään aktiivisesti yhteyksiä muihinkin tahoihin, kuten hammaslääkäreihin, apteekkialalle ja poliisilaitokseen. Olemme pitäneet toistuvasti heidän kanssaan yhteisiä ja hyvin hyödyllisiä kokouksia, Forsius kertoo.

Omat traditiot arvossa

Arno Forsius sanoo, että seuran koossa pitäminen vaatii ponnisteluja. Kyminlaakson Lääkäriseuralla on vanhempainneuvosto, joka koostuu aikaisemmista puheenjohtajista. Tällä tavoin evästetään uusia vastuuhenkilöitä tehtäviinsä. Jos uudet vastuuhenkilöt eivät ole aiemmin olleet mukana seuran toiminnassa, traditiot saattaisivat muutoin kadota.

Forsius itse on osallistunut aktiivisesti vanhempainneuvoston kokouksiin ja tuonut esiin asioita, joiden jatkuvuus on tärkeää. On se tähän mennessä ainakin sata vuotta onnistunut, iloitsee Forsius seuransa puolesta.

Haastattelu 14.1.2008